

Asia: VN/1752/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen täydentämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Laki jätelain muuttamisesta ja pykäläperustelut

9 §. Tuotteita koskevat huolehtimisvelvollisuudet ja kiellot

-

22 §. Valtion viranomaiset

-

24 a §. Markkinavalvonta

-

25 §. Muut valvontaviranomaiset

MaRa lausuu valvonnasta tarkemmin kohdassa "Muut kommentit".

46 §. Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

-

48 §. Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

-

52 §. Toimet uudelleenkäytön edistämiseksi ja jätteen synnyn ehkäisemiseksi

-

55 §. Tuottajan rekisteröitymisen varmistaminen

-

61 §. Eräiden tuotteiden tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä vaadittava vakuus

-

63 §. Tuottajayhteisön toiminta

-

63 a §. Tuottajien maksuosuudet ja niiden mukauttaminen

-

66 a §. Tuottajan tai muun toimijan valtuutettu edustaja

-

68 §. Juomapakkausten palautusjärjestelmän perustaminen ja järjestelmään liittyminen

-

101 §. Hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi

-

102 §. Tuottajarekisteriin hyväksymisen edellytykset

-

122 §. Tiedonsaantioikeus

-

126 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

-

128 §. Tuottajavastuuta koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

-

144 §. Maksut

MaRa lausuu maksuista tarkemmin kohdassa "Muut kommentit".

Laki verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta ja pykäläperustelut

1 §. Digitaalisten palvelujen koordinaattori ja muut toimivaltaiset viranomaiset

-

17 §. Eräiden verkkoalustojen tarjoajien seuraamusmaksut

-

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen 23 §:n muuttamisesta ja pykäläperustelut (HE-luonnos luku 7)

23 § Markkinavalvonta

Muut kommentit

Mahdolliset muut kommentit HE-luonnokseen

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja verkon välityspalveluiden valvonnasta annetun lain muuttamiseksi. Ehdotuksen taustana on EU:n pakkaus- ja pakkaus-jäteasetus, joka edellyttää päällekkäisen sääntelyn poistamista kansallisesta lainsäädännöstä, tarpeellisia informatiivisia viittauksia sekä täydentävää sääntelyä. EU:n asetuksen kansallinen toimeenpano tapahtuisi useammassa vaiheessa, tämä ehdotus olisi toimeenpanon ensimmäinen vaihe.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä MaRa) toteaa lausuntoon seuraavaa:

1. Uudelleentäyttöä ja -käyttöä koskevien velvoitteiden valvonta Suomessa

Pakkausten uudelleenkäyttöä koskeviin velvoitteisiin on säädetty poikkeus, jonka perusteella alle kymmenen henkilöä työllistävät mikroyritykset jäävät velvoitteen ulkopuolelle. Tällaisia yrityksiä on yli 93 % Suomen ravintolayrityksistä. Nämä edustavat noin puolta Suomen ravintoloiden liikevaihdosta.

Suurimmalla osalla ravintoloista ei ole käytännössä edellytyksiä toteuttaa uudelleenkäyttöön liittyviä velvoitteita omin resurssein, koska niiden tilat, laitteet ja henkilöstö eivät riitä uudelleen käytettävien astioiden varastointiin ja pesuun. Ravintolayritykset toimivat pitkillä määräaikaisilla vuokrasopimuksilla, eivätkä ne pysty reagoimaan nopeasti toimintaedellytysten muuttumiseen.

Toimiva uudelleenkäyttöjärjestelmä ravintoloissa edellyttää keskitettyä järjestelmää, jossa astioiden hankinta, palautus, kuljetus ja pesu hoidetaan ravintolan ulkopuolella. Koska suuri osa toimialan yrityksistä jää mikroyrityksiä koskevan poikkeuksen vuoksi velvoitteiden soveltamisalan ulkopuolelle, monilla alueilla voi olla vaikeaa löytää toimijaa, joka pystyisi kannattavasti organisoimaan ja ylläpitämään tällaista järjestelmää.

Vaasan yliopiston ReUsify -hankkeessa laaditun raportin mukaan toimiva keskitetty järjestelmä edellyttää riittävää asukastiheyttä. Esimerkkinä hyvin toimivasta järjestelmästä mainitaan Århus, jossa on noin 300 000 asukasta. Suomessa tällaisia alueita ovat pääkaupunkiseutu ja Turun sekä Tampereen seudut.

Harvemmin asutuilla seuduilla voidaan turvautua uudelleentäyttöön eli asiakkaiden omien astioiden täyttämiseen. On myös mietittävä, voidaanko käyttää kevyempiä järjestelmiä, joissa asiakas voi hankkia uudelleenkäytettävän astian ja huoltaa sitä itse ja palauttaa sen, kun astia ei ole enää soveltuva elintarvikekäyttöön.

Ehdotuksen 25 §:n 2 momentin nojalla velvoitteiden valvonta kuuluu elintarvikeviranomaisille.

MaRa katsoo, että pakkausasetuksen mukaisen noutoruoka- ja juoma-alan uudelleentäyttövelvollisuuden sekä uudelleenkäyttötarjonnan valvonta on järjestettävä niin, että kustannukset elintarvikealan toimijoille pysyvät mahdollisimman pieninä.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan Ruokaviraston tulisi päivittää ympäristöterveydenhuollon yhteistä Vati-järjestelmää pakkausasetuksen toimeenpanoon liittyvää uutta valvontaa varten. Päivitysten tavoitteena on mahdollistaa valvontatietojen kirjaaminen Vati-järjestelmään sekä erottaa pakkausasetuksen noudattamisen valvonta ja siihen käytetty aika muusta elintarvikelainsäädännön mukaisesta valvonnasta. Esityksessä todetaan myös, että toimijoiden sähköiseen ilmoituspalvelu lppaan tarvittaisiin muutos palautusjärjestelmästä ilmoittamista varten.

Nämä muutostarpeet tulevat lisäämään yritysten hallinnollista taakkaa. Jos pakkausasetuksen velvoitteiden valvonta kirjataan Vati-järjestelmään erillisenä kokonaisuutena, se voi käytännössä tarkoittaa erillistä tarkastuskertomusta jo olemassa olevien lisäksi sekä uusia erillisiä tarkastusmaksuja.

MaRan näkemyksen mukaan pakkausasetuksen noudattamisen valvonta tulee toteuttaa osana nykyisiä elintarvikeviranomaisen tekemiä tarkastuksia niin, ettei yritysten hallinnollinen taakka kasva eikä raporttien määrä lisääny. Elintarvikevalvonnan tarkoitus on elintarvikehygienian ja – turvallisuuden varmistaminen. Viime vuosina elintarvikeviranomaisten tehtävät ovat lisääntyneet. Siksi tarkastuksia olisi kohdennettava riskiperusteisesti.

Esityksessä todetaan, että uudelleentäyttö- ja käyttömahdollisuuden valvonta olisi tarkoituksenmukaista sisällyttää kuntien elintarvikevalvonnan valvontasuunnitelmiin niissä kohteissa, joita valvotaan suunnitelmallisesti. Ruokaviraston ohje Elintarvikehuoneiston ja kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön mukaisen valvontatarpeen määrittäminen (<https://www.ruokavirasto.fi/yritykset/oppaat/riskiluokitusohje/elintarvikehuoneiston-ja-kontaktimateriaalitoiminnan-riskiluokitus-ja-elintarvikelainsaadannon-mukaisen-valvontatarpeen-maarittaminen/>) määrittelee valvontakohteille ohjeelliset tarkastusajat riskiluokituksen perusteella. Elintarvikkeiden tarjoilupaikat, kuten ravintolat, kahvilat ja grillit, voivat sijoittua riskiluokkiin 1–5, mikä tarkoittaa 0,35–3 tarkastusta vuodessa ja 1–5 tunnin ohjeellista tarkastusaikaa.

Ruokaviraston ohjeistuksen mukaan Oiva-tarkastuksilla on tarkastettava kaikki kohteessa sovellettavat asiat eli Oiva-rivit vähintään kerran kolmessa vuodessa. Kohteissa, joita tarkastetaan kolmen vuoden välein, tämä tarkoittaa, että jokaisella valvontasuunnitelman mukaisella tarkastuksella tulisi käydä läpi kaikki kyseiseen kohteeseen sovellettavat asiat. Oiva-rivejä on tällä hetkellä yhteensä 66. Jos pakkausasetuksen velvoitteiden valvonta lisätään uutena kokonaisuutena Oiva-tarkastuksiin, vaaditaan enemmän resursseja sekä toimijoilta että valvojilta.

MaRa toteaa, että pakkausasetuksen noudattamisen valvonta on tehtävä Oiva- tai kontaktimateriaalitarkastusten yhteydessä. Se ei saa lisätä tarkastukseen käytettävää aikaa. Tarkastusten kohdentaminen ravintoloihin tulee perustua elintarviketurvallisuuden varmistamiseen.

Elintarvikealan yritykset maksavat jo nyt vuosittaisen 150 euron elintarvikevalvonnan perusmaksun sekä elintarvikelainsäädäntöön ja mahdollisesti kontaktimateriaalilainsäädäntöön liittyvät tarkastusmaksut. Kun pakkausasetuksen valvonta tehdään muiden tarkastusten yhteydessä, niin pakkausasetuksen noudattamisen valvonnasta aiheutuvat maksut pysyvät kohtuullisena.

Nykytilanteessa esimerkiksi ravintola, joka myös maahantuo kontaktimateriaaleja, maksaa toiminnan rekisteröinti-ilmoituksen käsittelymaksun ja saa vuosittaisen perusmaksun lisäksi kaksi erillistä tarkastuskertomusta ja -maksua: yhden elintarvikelainsäädännön nojalla tehtävästä Oiva-tarkastuksesta ja toisen kontaktimateriaalien maahantuonnin tarkastuksesta. Lisäksi ravintolalla voi olla esimerkiksi alkoholin myyntiin liittyviä lupa- ja valvontamaksuja.

MaRan näkemyksen mukaan on tärkeää, että Oiva-tarkastusten painopiste säilyy elintarviketurvallisuuden kannalta olennaisissa asioissa ja että valvonnan riskiperusteisuutta sekä sen vaikutusta tarkastustiheyteen kehitetään edelleen.

Lisätietoja antaa asiantuntija Ulla-Maija Kostiainen, 09 6220 2013,

ulla-maija.kostiainen@mara.fi

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Kai Massa

Veli-Matti Aittoniemi

lakiasiaintohtaja

lakimies

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyhtiöitä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yhtiöitä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, hui- ja teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyhtiöitä, luontomatkailuyhtiöitä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 3 100 jäsentä, joilla on 8 000 toimipaikkaa. MaRan jäsenyhtiöt työllistävät noin 70 000 henkilöä.

Kostiainen Ulla-Maija
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry